

Pracujeme SE DŘEVEM

ZÁKLADNÍ PŘÍRUČKA

M a r t i n P a t ř i č n ý

5. VYDÁNÍ
úspěšného
titulu

Pracujeme SE DŘEVEM

ZÁKLADNÍ PŘÍRUČKA

M a r t i n P a t ř i č n ý

5., přepracované vydání

Grada Publishing

Věnováno Jirkovi.

*Poděkování patří VOŠ a SUPŠ v Praze 3 na Žižkově náměstí,
kde vznikly fotografie většiny strojů a dalšího vybavení dílny
(obr. 15, 16, 22, 23, 35, 36, 38, 39, 40, 48, 49, 55, 56, 63, 65, 73, 79).*

Martin Patříčný

Pracujeme se dřevem

základní příručka

5., přepracované vydání

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

obchod@grada.cz, www.grada.cz

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

jako svou 6477. publikaci

Odpovědná redaktorka Věra Slavíková

Sazba Jakub Náprstek

Fotografie na obálce Jan Šilar

Fotografie v textové části Martin Patříčný, Vladimír Svoboda,

Idea Import.ante s.r.o., Miroslav Gálik, Peter Karas

Fotografie v barevné části Jan Šilar

Kresby Šárka Šíroková a archiv redakce

Počet stran 112

Páté, přepracované vydání, Praha 2017

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

© Grada Publishing, a.s., 2017

Cover Design © Grada Publishing, a.s., 2017

*Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami
nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.*

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována
a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele.
Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.*

ISBN 978-80-271-9620-3 (pdf)

ISBN 978-80-271-0307-2 (print)

Obsah

Úvodem	7
1 Stručný přehled dřev našich nejznámějších stromů.....	11
2 Získávání a sušení dřeva	25
2.1 Nákup.....	26
2.2 Sušení dřeva	28
2.3 Otázky a odpovědi	33
3 Příprava dílny.....	35
3.1 Vybavení dílny.....	36
3.2 Elektrické ruční nářadí.....	37
3.3 Ukládání nástrojů	40
4 Práce s nástroji	41
4.1 Obecný úvod o dřevařských technikách.....	42
4.2 Broušení nástrojů.....	42
4.3 Štípání.....	45
4.4 Sekání a štípání palivového dříví.....	46
4.5 Tesání, dlabání	48
4.6 Hoblování	50
4.6.1 Ruční hoblíky	50
4.6.2 Hoblovky.....	51
4.7 Řezání pilami	53
4.8 Řezání nožem a dláty	59
4.8.1 Zdobné techniky.....	62
4.9 Soustružení dřeva	65
4.9.1 Soustružení mezi hroty	66
4.9.2 Volné soustružení	67
4.9.3 Čelní soustružení.....	68
4.10 Otázky a odpovědi	70

5	Další práce se dřevem	73
5.1	Vrtání	74
5.2	Dýhování	75
5.3	Ohýbání	76
5.4	Obklady	77
5.5	Skládání dřeva	78
5.6	Spojování dřeva	79
5.6.1	Pevné spoje	79
5.6.2	Rozebíratelné spoje	80
5.7	Lepení	82
5.8	Otázky a odpovědi	84
6	Povrch a ochrana	85
6.1	Hladká a čistá plocha	86
6.2	Ochrana dřeva	89
6.3	Otázky a odpovědi	92
7	Výrobky ze dřeva	95
7.1	Stojan pro vánoční stromček	96
7.2	Jednoduchá stolička	98
7.3	Dřevěná hračka	99
7.4	Divadélko a loutky	100
7.5	Dřevěný šperk	103
7.6	Samorosty	104
7.7	Pískoviště	106
7.8	Stůl	107
7.9	Otázky a odpovědi	108
	Použitá literatura	109
	Výkladový minislovníček základních výrazů	110
	Rejstřík	111

Úvodem

Páté vydání knihy je bezesporu úspěchem jejím, autora i nakladatele. Já mám pocit, že hlavně dřeva! Proto jsem na úvod seškrtnul úvody minulé. Popularita dřeva nejen trvá, ale stále roste. Na trhu se zabydlela taková žeň literatury o dřevě, že začíná být problém si vybrat. Takže – toto je základní příručka o práci s materiálem, který je nám tak blízký především tím, že byl „živý“ a že jsme s ním miliony let žili pospolu. Proto mu můžeme porozumět. Najdete tu, jak doufám, ty nejdůležitější informace a snažili jsme se je i zprehlednit a aktualizovat. Jen dřevo se nezměnilo. Doba dřevěná neminula, stále trvá. Je dobré mít alespoň tuto jistotu.

Cokoliv si ze dřeva uděláte s chutí, pro někoho i pro sebe, vás bude těšit. Tvořit můžete v podstatě dvěma způsoby – buď víte předem, alespoň přibližně, co chcete dělat, nebo nějaké dřevo získáte, přijde k vám, zaujme vás a vy pak vlastně pracujete společně s ním. Pak už pro vás není jen materiálem. Rukama a domácím strojním vybavením můžete jen občas konkurovat dnešní leckdy špičkové technologii. Jste-li prakticky zaměřeni, je třeba se s tím vyrovnat. S postupující technikou a automatizací máme čím dál větší potřebu mít doma něco svého. A je dobře, když děti vidí tatů „pracovat“ (o ženě nemluvě).

Práce se dřevem je voňavá a krásná, nicméně pro úspěch v ní je nutno mít na paměti jednu hlavní věc: dřevo, než se k vám dostalo do dílny či na stůl, bylo stromem, individualitou, živým tvorem. A jeho vlastnosti tomu odpovídají. Dřevo prostě není neměnné. Mám za sebou hezkých pár let hraní si s ním, výstavy, debaty... Ale nemylte se, nevytahuji se. Mohu radit jen proto, že jsem vlastnoručně napáchal řadu chyb (i krvavých) a o některé z nich se s vámi podělím, abyste je nedělali i vy. Cílem tvorby není mít zjizvené ruce (nejen je).

Soustředím se především na ruční práce, větší stroje a zařízení pomíjím. Rovněž vás nevybavím detailním popisem a návodem, jak udělat z překližky či dřevotřísky poličku – odkazy na podobné návody lze v dostatečné míře najít v seznamu použité literatury.

V úvodní části píšu o dřevě a práci s ním obecně (zdaleka ne vyčerpávajícím způsobem). Ve střední probírám různé techniky obrábění dřeva a závěrečná část je věnována těm druhům výrobků, o nichž příliš literatury není a které si může zkusit každý, leccos i s dětmi, bez nějakého zvláštního vybavení. Čerpám většinou z vlastních zkušeností, takže pokud nenajdete přímo to své téma, odpusťte. Nikdo toho neumí dost...

Tato kniha by měla posloužit jako malý rádce, jehož prostřednictvím vám mohu nabídnout svou pomoc. Avšak to rozhodující a důležité jste vy. Vaše myšlenky, chuť, láska ke dřevu, ruce...

A nejdůležitější jsou stromy. Naši miláčkové a naše naděje na přežití...

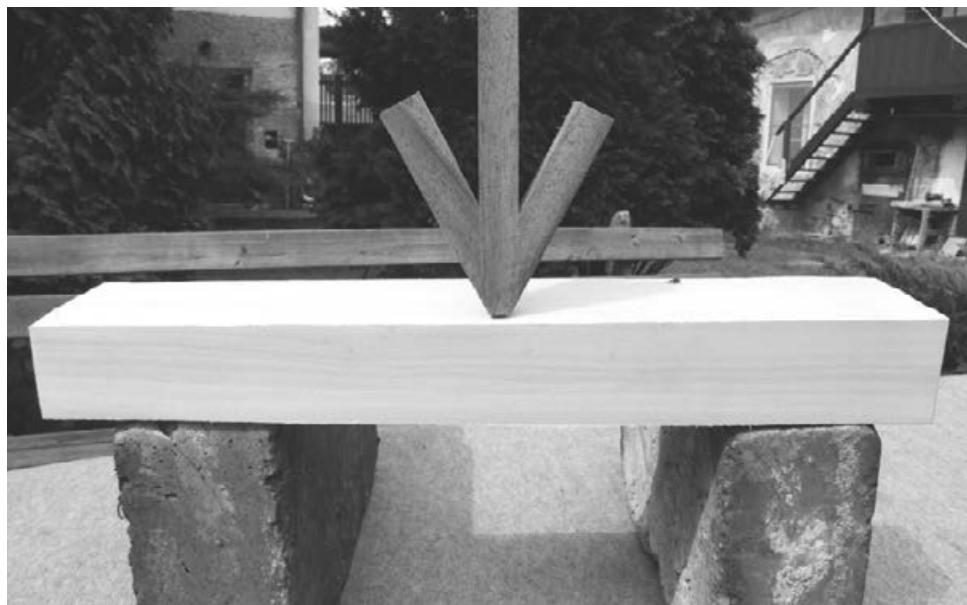
Součástí knihy jsou vedle několika dalších vlastních ukázek dřevěných výrobků i otázky, které mi při různých besedách často kladete, a já se na ně pokouším srozumitelně odpovědět. Přeji vám, aby s vámi dřevo spolupracovalo.

Martin Patříčný

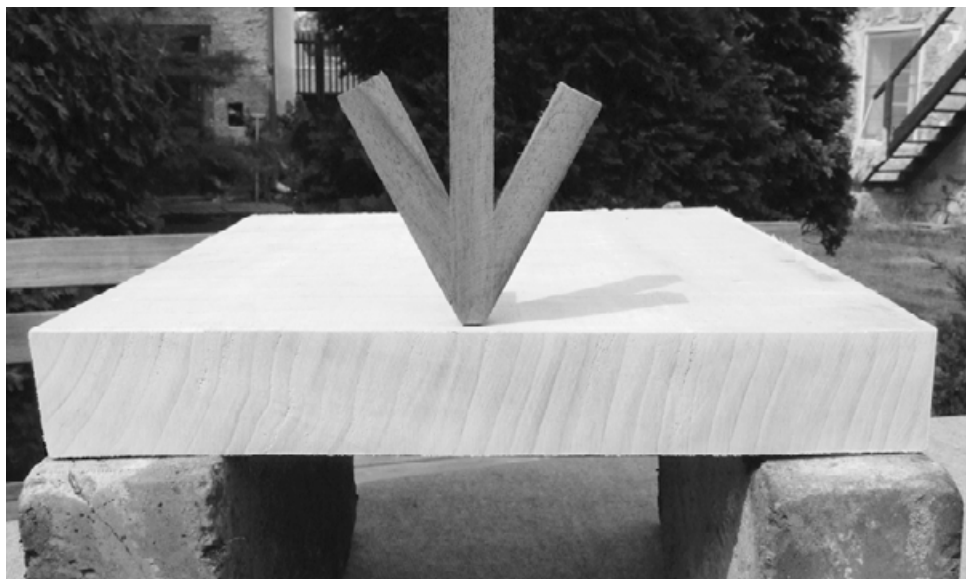

Tohle nepřeskočte!

Zkuste si představit strom jako velký svazek velmi tenkých trubiček. Pomůže vám to mimo jiné k pochopení pevnosti dřeva. Vidíte v krajině vysoký strom, jak se kymácí v prudkém větru a jen málokterý se zlomí. Takže **v podélném směru je dřevo nejpevnější** (obr. 1 a 2).

Obr. 1 Největší pevnost

Obr. 2 Nejmenší pevnost

Při jakémkoli obrábění postupujte **od kořene do koruny** (obr. 3) – ne v opačném směru. To platí při osekávání větví, při řezbě dláty či hoblování. U prkna či fošny některých dřevin lze ze dřeva směr vláken dobře vyčíst.

Obr. 3 Směr růstu stromu

1 Stručný přehled dřev našich nejznámějších stromů

